

FUNDACJA
DAJEMY
DZIECIOM
SIŁĘ

Кілька слів про те, як захистити дітей від сексуального використання

Адаптація, переклад, графіка, верстка, друк видання співфінансуються Норвезьким фінансовим механізмом 2014–2021, Програма «Внутрішні справи» Розділу «Притулок та Міграція» (РА18) в межах проекту «Захищаємо дітей від насильства, зокрема дітей без опіки, які шукають притулку».

URZĄD DO SPRAW
CUDZOZIEMCÓW

Сексуальне використання – явище, яке трапляється з багатьма дітьми. За результатами досліджень можна зробити висновок, що згідно з актуальними даними (2018 р.) – це 7%. Тобто, кожна 14-та дитина до 16 років стає жертвою якоїсь форми сексуального використання.

Увага:

Всупереч переконанню багатьох людей, у більшості випадків сексуальне використання дітей здійснюється людьми, яких вони добре знають – наприклад, родичами, друзями сім'ї, сусідами, тренерами, інструкторами тощо.

Сексуальне використання, якого зазнала дитина, часто негативно впливає на її повсякденне життя і майбутнє.

Діти не можуть самостійно зупинити винуватців сексуального використання, і їм важко розказати про кривдну поведінку інших людей. Це ми, дорослі, повинні знати, як потрібно діяти, якщо ми підозрюємо, що дитина зазнає сексуального використання.

Увага:

- Сексуальне використання дітей може тривати роками, перш ніж воно стане відомим.
- Більшість випадків сексуального використання дітей ніколи не розкриваються.
- 80% винуватців сексуального використання походять із середовища, добре знайомого дитині.

Що таке сексуальне використання дітей?

Сексуальне використання дітей – це сексуальна активність з участю дитини, вчинена особою, яка має вікові, фізичні чи інтелектуальні переваги над дитиною. Винуватцем використання може бути доросла людина або набагато старша дитина.

Приклади сексуального використання дітей зі здійсненням фізичного контакту

- Торкання інтимних частин дитини для отримання сексуального задоволення.
- Заохочування або змушення дитини еротично торкатися іншої людини.
- Заохочування або змушення дитини до аутоеротичної поведінки.
- Статеві зносини з дитиною.

Приклади сексуального використання дітей без фізичного контакту

- Показувати дитині порнографічні матеріали.
- Показувати дитині інтимні місця, свої чи іншої людини, щоб еротизувати дитину.
- Оголювати дитину, якщо це не пов'язане з опікою чи лікуванням.
- Фотографувати дитину для створення порнографічних чи еротичних зображень.
- Заохочувати дитину спостерігати або слухати сексуальні акти – реальні чи відтворені (наприклад, з Інтернету чи інших електронних носіїв).
- Розмовляти з дитиною на еротичні теми, що виходять за межі сексуальної освіти.

Пам'ятайте!

Сексуальне використання дитини є злочином, за який передбачено покарання у вигляді позбавлення волі до 12 років. Сексуальне використання дітей – це різні заборонені дії, вказані у Кримінальному кодексі Польщі. Сексуальне використання дітей відбувається як при безпосередньому сексуальному контакті між дорослим і дитиною, так і тоді, коли такий контакт відбувається через Інтернет. У Польщі також злочином є володіння будь-якими еротичними матеріалами за участю дітей.

Винуватці сексуального використання дітей

Винуватцями найчастіше є люди, добре знайомі дитині з її найближчого оточення. Це частіше чоловіки, ніж жінки. Буває, що вони вдають із себе добрих, люб'язних людей, які полюбили дитину і хочуть допомогти родині піклуватися про неї. Буває і так, що це брутальні люди, які викликають страх в оточенні.

Досвід сексуального контакту з дорослим часто є травмою для дитини і може впливати на неї протягом усього життя.

Симптоми та наслідки сексуального використання дітей

Дуже важко відповісти на ключове питання щодо сексуального використання: як можна визначити, що дитина стала жертвою такого злочину?

Слід підкреслити, що немає єдиної встановленої картини симптомів, що спостерігаються у дитини. Виникнення, посилення і кількість симптомів залежать від багатьох чинників, таких як вік дитини, її риси характеру, реакція оточення на розкриття таких подій, попередній досвід дитини в подоланні стресу, тип стосунків з винуватцем, наявність побоювань щодо загрози життю чи здоров'ю.

Єдиними певними ознаками сексуального використання є вагітність, венеричні хвороби та наявність біологічного матеріалу зловмисника в отворах тіла дитини.

Решта симптомів можуть, але не мусять свідчити про сексуальне використання. Поведінка дитини, що може непокоїти, наприклад, нічне нетримання сечі, поганий настрій, спалахи гніву та багато інших, можуть свідчити про сексуальне використання, але також можуть бути наслідком інших важких переживань дитини, таких як розлучення батьків, смерть члена сім'ї, конфлікт або домашнє насильство.

Попереджувальні сигнали в поведінці дитини, які можуть вказувати на сексуальне використання

- уникає залишатися наодинці з конкретною людиною,
- проявляє несподіваний страх перед якоюсь дорослою людиною або відмовляється з нею спілкуватися,
- намагається сказати про насильство за допомогою натяків та дво-значних запитань; наприклад, може сказати, що хтось попросив її зберігати таємницю, задавати повні тривоги запитання про розпад сім'ї або

розповідати про досвід сексуального насильства щодо свого приятеля чи приятельки,

- описує поведінку якоїсь дорослої людини, яка вказує на те, що ця людина намагається дуже зблизитися з нею, проводить з нею час поза батьківським контролем, спілкується з дитиною через соціальні мережі, осипає її подарунками,
- здається пригніченою і замкнутою; скаржиться на фізичні недуги, які не мають медичних підстав,
- має проблеми зі сном,
- має захворювання, що вказують на насильство – наприклад, біль в області інтимних місць,
- має проблеми з концентрацією уваги, знижуються шкільні оцінки,
- поводить себе агресивно, імпульсивно, постійно дратується,
- поводить себе сексуально незвичайно – ініціює ігри, що імітують різні форми статевих актів, пропонує іншим людям пестощі, що перетинають інтимні межі.

Сексуальне використання у частини жертв викликає депресію, посттравматичний стресовий розлад, психосоматичні симптоми, самоскалічення, спроби суїциду, залежність або розлади харчування.

Також слід пам'ятати, що іноді симптоми сексуального використання можуть бути дуже слабкими, непомітними для оточення, можуть взагалі не проявлятися або з'явитися в житті дитини пізніше.

Довгострокові наслідки сексуального використання в дитинстві

Одним із найпоширеніших довгострокових наслідків сексуального використання в дитинстві є депресія – хронічна або така, що повторюється.

Негативне уявлення про себе, низька самооцінка чи відчуття безпорадності є поширеними наслідками сексуального використання.

Почуття стигматизації, ізоляції залишається у жертв сексуального використання протягом багатьох років. Ці почуття тим більші, чим емоційно ближчою була особа зловмисника для дитини.

Жертви сексуального використання в дитинстві можуть в дорослому житті мати проблеми із відчуттям задоволення в подружньому житті, із встановленням близьких тривалих стосунків чи з досягненням життєвих цілей.

Які прояви сексуальності є нормальними для дітей?

Сексуальність є невід'ємною частиною кожної людини, незалежно від віку. Нижче наведено неповний перелік проявів сексуальності, які є природними на певному етапі розвитку дитини.

Період від 3 до 6 років (дошкільний період)

Загальні:

- Питання щодо появи дітей у світі, ролі матері й батька у виникненні та народженні дитини, анатомічних відмінностей між хлопчиками та дівчатками.
- Сильна потреба у фізичній близькості, обіймах, поцілунках.
- Демонстрація своєї оголеності, відсутність почуття сорому від цього.
- Діти оглядають і торкаються інтимних частин тіла одне одного (наприклад, грають у лікаря, тата і маму).

Трапляються:

- Мастурбація зі збереженням чи без збереження інтимності.

Період від 7 до 11 років (ранній шкільний період)

Загальні:

- Дитина сильно ідентифікує себе з власною статтю. Переймає соціальну поведінку, характерну для власної статі.

Трапляються:

- Інтерес до сексуальності (наприклад, дівчата цікавляться ростом грудей, питаннями, пов'язаними з менструацією, хлопчики порівнюють вигляд своїх статевих органів, очікують першого волосся на обличчі). Теми, пов'язані з психосексуальним розвитком, здебільшого обговорюються у власній гендерній групі.

Період від 12 до 16 років (підлітковий/юнацький період)

Загальні:

- Питання про сексуальні звичаї, прийняття рішень про стосунки.
- Мастурбація у приватних місцях, сексуальні фантазії.
- Часте і нетривале закохування, створення пар.

Сексуальне використання дітей в Інтернеті

Розвиток Інтернету суттєво змінив можливості спілкування та розширив доступ до інформації. Водночас він надав злочинцям нові форми доступу до потенційних жертв.

Діти та молодь знайомляться в Інтернеті, грають в ігри, шукають відповіді на хвилюючі питання. Під час такої активності вони наражаються на шкідливий контент, небезпечні контакти та кібербулінг.

У багатьох випадках батьки не знають, що їхня дитина робить в Інтернеті. Вони не захищають її, тому що не усвідомлюють, які небезпеки загрожують дитині.

Небезпечні контакти – розбещення дітей в Інтернеті

Явище розбещення дітей онлайн називається **грумінг** – це особливі стосунки, встановлені в Інтернеті між дорослим і дитиною з метою розбещення та сексуального використання.

Розбещуючи дитину в Інтернеті, зловмисник може прагнути зустрічі з нею в реальному світі та завдання їй сексуальної кривди, або використання її для створення дитячої порнографії. Виконавці сексуальних зловживань встановлюють контакти з дітьми через соціальні мережі, месенджери, пов'язані з онлайн-іграми, блоги, групи за інтересами.

Зловмисник може видавати себе за однолітка або старшого наставника, який розуміє дитину, має на неї час, протиставляючи себе батькам.

Процес розбещення в мережі є складним явищем – тривалість, інтенсивність контакту та спосіб в який воно відбувається, залежать як від особистості та потреб зловмисника, так і від потреб та поведінки дитини.

Кібербулінг

Кібербулінг – це надсилання або публікування з використанням Інтернету та мобільних телефонів інформації і матеріалів, які мають на меті заподіяти шкоду іншій особі.

Часто такі матеріали мають сексуальний зміст чи підтекст.

Дитина, частіше підліток, стає жертвою знецінення, приниження в Інтернеті через висміювання її зовнішнього вигляду, підлив її положення в групі однолітків, ворожі коментарі її сексуальності чи ненавмисно виявлених почуттів. Зловмишники висловлюють крайні, однозначні думки, використовують ненормативну лексику та принизливі слова.

Порнографічний контент

Порнографія в Інтернеті, у тому числі дитяча, є надзвичайно шкідливим контентом, на який дитина може натрапити, займаючись різними видами діяльності в мережі.

Дитяча порнографія є тяжким злочином. В однаковій мірі її виробництво, володіння та розповсюдження суперечать польському законодавству і караються позбавленням волі.

Небезпечним для молоді і водночас дуже ризикованим явищем, пов'язаним із використанням Інтернету є **секстинг**.

Секстинг — це надсилання один одному мультимедійних повідомлень, що містять оголені або дуже відверті фотографії – власні чи отримані від однолітків.

Пам'ятайте!

- Встановіть разом з дитиною правила користування Інтернетом.
- Надавайте дитині доступ лише до позитивного та безпечного контенту.
- Говоріть з дитиною про її діяльність в Інтернеті.
- Налаштуйте параметри безпеки на пристрої.
- Установіть програми батьківського контролю.

Чи можу я захистити свою дитину?

Навчіть свою дитину п'яти простим правилам:

К

коли ви кажете «ні», це означає «ні»

П

повідомляй, коли потрібна допомога

Д

добре робиш, говорячи про секрети, до яких хтось хоче тебе змусити

О

обов'язково пам'ятай, що твоє тіло належить тільки тобі

І

інтимні частини тіла особливо захищені

Найважливіше! Навчаючи дитину, як захищатися від небезпек, ніколи не забувайте, що ви самі, а не дитина, несете відповідальність за її безпеку. Навіть якнайкраще підготовлена дитина може виявитися беззахисною перед підступністю дорослих і складністю загроз. Слідкуйте за тим, з якими дорослими контактує ваша дитина і чи безпечно вона проводить час.

Моя дитина зазнала сексуального використання

Розкриття сексуального використання є складним і обтяжливим переживанням для дитини. Діти, які зазнали сексуального насильства, відчувають цілу гаму почуттів – страх, сором, смуток, гнів, як по відношенню до винуватця, так і до себе, а також почуття провини.

Такі діти часто почуваються самотніми і думають, що не можуть нікому розповісти про те, що з ними сталося. Вони люблять своїх батьків і найближчих людей, але бояться їхньої реакції, соромляться, хочуть захистити їх від інформації, яка може зруйнувати їхнє нинішнє життя.

Особливо важко розкрити сексуальне використання, коли винуватцем був хтось із родини дитини. У таких ситуаціях стороння, анонімна, доброзичлива людина може допомогти дитині подолати ці страхи та підтримати її у виборі найкращої стратегії подолання складної ситуації.

Розмова з дитиною про сексуальне використання

Обов'язково запевніть дитину, що ви вірите їй, що ви на її боці і зробите все можливе, щоб захистити та підтримати її. Скажіть, що не залишите її саму, що поговорите з людьми, які вам допоможуть.

Важливо запевнити дитину, що вона не винна в тому, що трапилося, і що відповідальність за такі дії завжди несе той, хто до них примушує.

Чи розмовляючи з дитиною про сексуальне використання, я не кривджу її ще більше?

Зробіть все можливе, щоб допомогти дитині розповісти про те, що з нею сталося. Зосередьте всю свою увагу на дитині, відкладіть мобільний телефон, відірвіть від інших

занять. Сядьте поряд з дитиною, але на такій відстані, щоб вона не відчувала себе пригніченою вашою особою. Наберіться терпіння, не квапте дитину, не перевантажуйте дитину питаннями та своїми сумнівами. Контролюйте свої емоції. Тепер найважливіше – це комфорт вашої дитини, а не ваш жах, гнів чи відчай. Дайте їй близькість, але не змушуйте до фізичного контакту.

Задаючи запитання дитині, будьте уважні, щоб вони не були нав'язливими, не звинувачували її та не викликали сумніву у вірогідності її слів.

Розпочати розмову можна з речення:

**«Чи можеш пояснити мені,
що сталося/трапилося?»**

Якою б не була відповідь дитини, зберігайте спокій. Заохотьте її продовжувати, сказавши:

**«Розкажи мені про це.»
«Що сталося потім?»**

Пам'ятайте, що не треба розпитувати дитину про всі подробиці – їй може знадобитися більше часу, або вона може соромитись чи бути наляканою. Ваше бажання детально розібратися в ситуації може стати перешкодою для отримання інформації про сексуальне використання.

Не драматизуйте, але й не робіть вигляд, що нічого не сталося, і що дитині краще все забути якомога швидше. Не легковажте того, що говорить дитина, але і не створюйте атмосфери великого нещастя і страждань.

Ви допоможете дитині впоратися з важкими емоціями, запевнивши її що:

- це добре, що вона розповіла вам про сексуальне зловживання,
- ви не гніваєтеся на неї за те, що вона не розповіла вам про це раніше, або за те, що вона вже розмовляла про сексуальне зловживання з кимось іншим,
- ви їй вірите,
- це не її вина,
- за сексуальне використання несе відповідальність виключно той, хто його вчинив,
- вона може розраховувати на вас – на вашу присутність, підтримку, розмову про все, що вона пам'ятає і відчуває, що пережила тощо.

Пам'ятайте про себе!

Інформацію, яку розкриває дитина, вам може бути важко прийняти. Ви можете бути шоковані, відчути себе розгубленим. Ви можете не вірити до кінця в те, що говорить вам дитина. Врешті, ви можете подумати, що це ваша вина, що ви не зуміли захистити дитину від сексуального використання. Якщо такі думки і почуття заволодіють вами, ви можете завадити дитині щиро говорити про ситуацію і впоратися з нею. Іноді неправильна реакція слухача може призвести до того, що дитина відмовитися від розголошення інформації. Дії під впливом емоцій також перешкоджають почати діяти раціонально.

Після того, як ваша дитина розповість про сексуальне використання, ви можете почуватися розгублено, особливо якщо винуватцем є хтось з членів родини. Можливо, вам знадобиться допомога в боротьбі з надзвичайно сильними, суперечливими емоціями, пов'язаними з розкритим насильством, такими як шок, гнів, недовіра, почуття провини і страх. Зверніться за професійною допомогою до консультантів Телефону для батьків і вчителів з питань безпеки дітей **800 100 100**.

Що робити? – перші кроки

КРОК 1: Повідомте про сексуальне використання

Якщо ви мешканець Центру для іноземців, повідомте про це керівнику Центру або іншому співробітнику, якому ви довіряєте. Якщо ви живете за межами Центру, то можете звернутися за допомогою до педагога чи шкільного психолога в школі, в якій навчаються ваші діти.

КРОК 2: Зверніться по допомогу

Ви можете отримати допомогу для дітей, які стали жертвами сексуального використання в таких місцях:

Центр допомоги дітям – Варшава

Фонд «Даємо дітям силу»
01-849 Warszawa, ul. Przybyszewskiego 20/2
(Варшава, вул. Пшибишевського, 20/24)
тел.: 22 826 88 62, email: cpd@fdds.pl

Центр допомоги дітям – Староґард Ґданський

Фонд «Даємо дітям силу»
83-200 Starogard Gdański, ul. Hallera 19a
(Староґард Ґданський, вул. Халлера, 19a)
тел.: 58 531 00 45, e-mail: cpdstarogard@fdds.pl

Телефон для батьків та вчителів з питань безпеки дітей: 800 100 100

(пн–пт 11:00–15:00, безкоштовний дзвінок)

Установи Варшавської мережі допомоги дітям: www.fdds.pl/placowki-wspd

Комітет захисту прав дитини

00-521 Warszawa, ul. Hoża 27A, lok.5 (Варшава, вул. Хожа, 27 А, оф.5)
тел.: 22 626 94 19, email: kopd@kopd.pl

Місцеві комітети захисту прав дитини: <http://kopd.pl/o-kopd/oddzialy/>

Дитячий омбудсмен

тел. 800 12 12 12 (пн–пт, 8:15–20:00, дзвінок безкоштовний)

Національна служба швидкої допомоги потерпілим від домашнього насильства «Блакитна лінія»

тел.: 800 120 002 (цілодобова допомога, безкоштовний дзвінок)

FUNDACJA
DAJEMY
DZIECIOM
SIŁĘ

Матеріал підготовлений на основі публікації: «ЯК ЗАХИСТИТИ ДІТЕЙ ВІД СЕКСУАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ? ПОСІБНИК ДЛЯ БАТЬКІВ.»

Зміст підготувала: Йоланта Змарзлік (Jolanta Zmarzlik)

Консультант: Катажина Катана (Katarzyna Katana)

Коректура: Лена Марчиняк-Ценкала (Lena Marciniak-Cąkała)

Графічний дизайн і верстка: Норберт Гжелка (Norbert Grzelka)

Фото на обкладинці: © vectorfusionart/stock.adobe.com

Адаптація матеріалу для проекту «Захищаємо дітей від насильства, зокрема дітей без опіки, які шукають притулку»: Йоланта Змарзлік (Jolanta Zmarzlik)

Переклад білоруською, українською та російською мовами: Groy Translation

Copyright © 2021 Фонд «Даємо дітям силу» (Dajemy Dzieciom Siłę)

Фонд «Даємо дітям силу»

ul. Walecznych 59, 03-926 Warszawa (вул. Валечних, Варшава)

тел. 22 616 02 68, biuro@fdds.pl, www.fdds.pl

Текст публікації доступний за ліцензією Creative Commons

Атрибуція – Некомерційне використання – Заборонені похідні твори 3.0

Польща. Текст ліцензії доступний за адресою <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/pl/>.

Певні права захищені на користь Фонду «Даємо дітям силу».